

C u n s t

**DIGITAAL TIJDSCHRIFT
VOOR CULTUUR, KUNST EN LANDSCHAP**

FLEVOLAND

06 / 2013

J u n i 2013

Redactioneel

Het vorige nummer begon met vijf pagina's over het project *De Cirkel is Rond*, een kunstwerk in zorgcentrum Archipel, een zoektocht naar geld. De fondswerving via CUNST leverde nauwelijks een reactie op. Dat viel me eerlijk gezegd tegen. Maar ja, een goede les. Het benefiet diner was overigens wel een heel geslaagd initiatief en zo hebben we dan voldoende geld om een start te maken. In de volgende CUNST zullen we de vorderingen tonen. Kleine donaties zijn nog wel heel welkom, want we zijn er nog niet helemaal. (giro 5091531, t.a.v. De Zijderups). We zijn al blij met een donatie van 5 euro!

En natuurlijk staat deze CUNST weer vol met mooie dingen. Veel werk van Alice Bunt. In Galerie CUNST maar ook als fotograaf van de nieuwe werken van Nieuw Verleden. Daarnaast een essay van Else van Luin over grafiek, een interview van Lars van Schagen over animaties en natuurlijk de vaste rubrieken: Archipelhof, Ad Kuijper, beschouwingen en gedichten. Het tweede deel van het sprookje dat in de vorige CUNST stond, houdt u tegoeed. Ik heb het nog niet geschreven! Kunst in de openbare ruimte is dit keer een bijzonder werk, van Willem Hoogeveen. Een luchtfoto.

Ik wens u veel plezier met CUNST.
Hein Walter

Inhoud

pag 3	Archipelhof - mevrouw Monett
pag 4/15	Galerie CUNST, Alice Bunt
pag 16	Zonder titels
pag 17	Ad Kuijper: een telefoongesprek
pag 18/19	Beschouwingen
pag 20/27	De rijkdom van grafiek
pag 28/29	Kunst in de openbare ruimte
pag 30/35	Nieuw Verleden
pag 36/39	In gesprek met Lars van Schagen
pag 40/41	Kort Nieuws
pag 42	Adressen

Het maandelijks tijdschrift CUNST wordt gemaakt door de Kunstenaars Vereniging Flevoland.
www.flevokunst.nl

Wilt u CUNST maandelijks in uw mailbox ontvangen?

Stuur een mail naar heinwalter@tiscali.nl.
Gebruik dit adres ook voor kopij of vragen.
Bellen kan ook: 06 51924882

When Roses cease to bloom, Sir,
And violets are done –
When Bumblebees in solemn flight
Have passed beyond the Sun –
The hand that paused to gather
Upon this Summer's day
Will idle lie – in Auburn –
Then take my flowers – pray!

Emily Dickinson

Als Rozen zijn verdord, Meneer,
Viooltjes zijn verlept,
Wanneer de Hommels in hun vlucht
Voorbij de Zon gerept –
De hand – Goudbruin –
Op deze Zomerdag verstild
En opgehouden is met plukken,
Neem dan mijn bloemen – als u wilt!

Hein Walter

Ik vind hem wel leuk.

Het is een huis.

Met een boom.

En hier loopt een klein mannetje.

1 april.

Mijn moeder was 5 april,

maar die is er niet meer.

Een deur.

De kamer in, twee stoelen.

Een tafel zit er eigenlijk niet.

Die loopt naar buiten.

Dat is een boom.

En dit toch ook.

Rood, blauw, zwart.

Wat is dat? Oranje? Geel?

En dat is het wel wat.

Ik vind het best leuk.

De zon is heerlijk.

Die is zwart.

Meer geel, hè?

Blauw, dunnetje blauw.

Is dat rood?

Die brengt daar op de aarde,

hij schijnt erop.

Dat is mijn huis,

met boven de ruiten.

Een deur.

Ik woon er nog in.

De Archipelhof is de beschermde afdeling van woon- en zorgcentrum Archipel

De Archipelhof - *Mevrouw Monett* door Hein Walter

Mevrouw Monett heeft niet alleen een tekening gemaakt, maar ze heeft naderhand ook een beschouwing gegeven op haar tekening. Zo krijgen we uitleg. Mevrouw Monett is meestal vrolijk, lacht vaak en ziet de wereld het liefst vanaf de zonnige kant. Ze is een tikkeltje onzeker, maar dat doet haar geen kwaad. Dat ze de zon in de tekening zwart heeft gemaakt, deert haar dan ook niet, al begrijpt ze heus dat die eigenlijk geel had moeten zijn.

Mevrouw Monett is wel dementerend, maar nog steeds heel goed aanspreekbaar en ze is overal voor in. Ze is al twee keer mee geweest naar een museum en uitjes vindt ze fijn. En omdat ze zo vrolijk is, is er altijd wel iemand die haar mee wil nemen. Een duidelijk voordeel van een vrolijke aard.

Haar uitleg bij haar tekening vind ik minstens zo mooi als de tekening. Ze neemt de dingen zoals ze zijn. Het was die dag gewoon 1 april, zonder gekkigheid. Doordat wij 1 april niet kunnen lezen zonder de betekenis die wij eraan geven, lijkt het net alsof ze bedoelt dat daar géén klein mannetje loopt. Maar die loopt er dus wel. Worden we dubbel gefopt? Nee, hoor... de datum doet haar denken aan 5 april, aan haar moeder. *Maar die is er niet meer.*

En dat er geen tafel staat, dat ziet ze pas als ze klaar is met tekenen. Haar woordkeus is daar onbedoeld, maar poëtisch mooi. *Een tafel zit er eigenlijk niet.* De mooiste regel vind ik *Blauw, dunnetje blauw.* Ik heb dat niet eerder zo gehoord. We gebruiken lichtblauw, donkerblauw, of we noemen een bepaalde naam, zoals kobalt, marine, maar *dunnetje blauw* is voor mij nieuw. Daarin schuilt voor mij de creativiteit van dementeren! Met dunnetje blauw bedoelt ze misschien de hoge wolkenluis in de lucht. Of denkt ze als een schilder? Het soort blauw dat je krijgt door een heel klein beetje verf met veel water te mengen? Een aquarel. Mooi vind ik ook de laatste regel. Ze heeft haar ouderlijk huis getekend. Het huis waar ze woonde als kind. Ze weet heel goed dat ze oud is, dat het huis niet meer zo bestaat, maar de werkelijkheid van de tekening is echt: de herinnering bestaat en het ook kind. Zij woont in het huis.

Alice Bunt

Alice Bunt lijkt op het eerste gezicht een documentair fotografe, een fotografe die de wereld gadeslaat en vastlegt en dat doet ze ook wel, maar toch ligt het anders.

Doordat ze inzoomt op een onderwerp en vervolgens vasthoudt aan een vaste opzet van fotograferen, zet ze de wereld naar haar hand.

De rommelige werkelijkheid geeft ze een vaste vorm.

Ze ordent, ze ruimt op - *rust in de wereld*.

Het creëren van een kunstmatige werkelijkheid, zo zou je deze vorm van fotograferen kunnen noemen.

Kunst!

Is fotograferen kunst?

Dat is altijd een ingewikkelde vraag, maar in het geval van de foto's van Alice is die vraag snel beantwoord: ja.

Ze interpreteert de werkelijkheid.

Zoals een landschapsschilder het landschap interpreteert, de kleuren kiest, een uitsnede maakt, of zoals een portretschilder zoekt naar de persoonlijkheid achter iemands ogen, zo zoekt Alice naar de identiteit van haar onderwerp.

Soms vergroot ze het alledaagse, soms verkleint ze het bijzondere.

En de techniek? Dat is voor haar geen kunst.

GALERIE CUNST

Alice Bunt
06 414 27 168
alicebunt@hotmail.com

Tweedehands honden

Het aantal honden dat per jaar in een asiel beland ligt rond de 7500. Daarbij is niet opgeteld het aantal honden dat via veilingssites aangeboden wordt of via allerlei stichtingen uit het buitenland naar Nederland gebracht wordt. Al

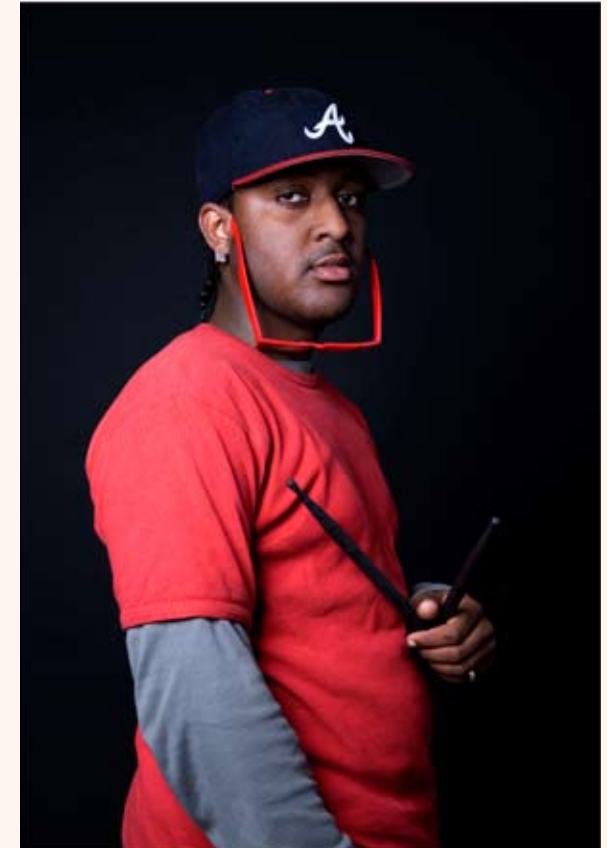
deze honden hebben een verleden en juist vanwege dat verleden zijn er mensen die juist deze tweedehands honden een liefdevol thuis willen geven. De band die mensen met deze honden hebben is een heel speciale band. Deze band heb ik geprobeerd in foto's weer te geven.

Teenage Mutant Turtles Heroes

In 2011 heb ik twee maanden vrijwilligerswerk gedaan in Ghana. Deze jongens heb ik gefotografeerd toen ze Teenage Mutant Turtles Heroes speelden in het dorp waar ik in die tijd woonde.

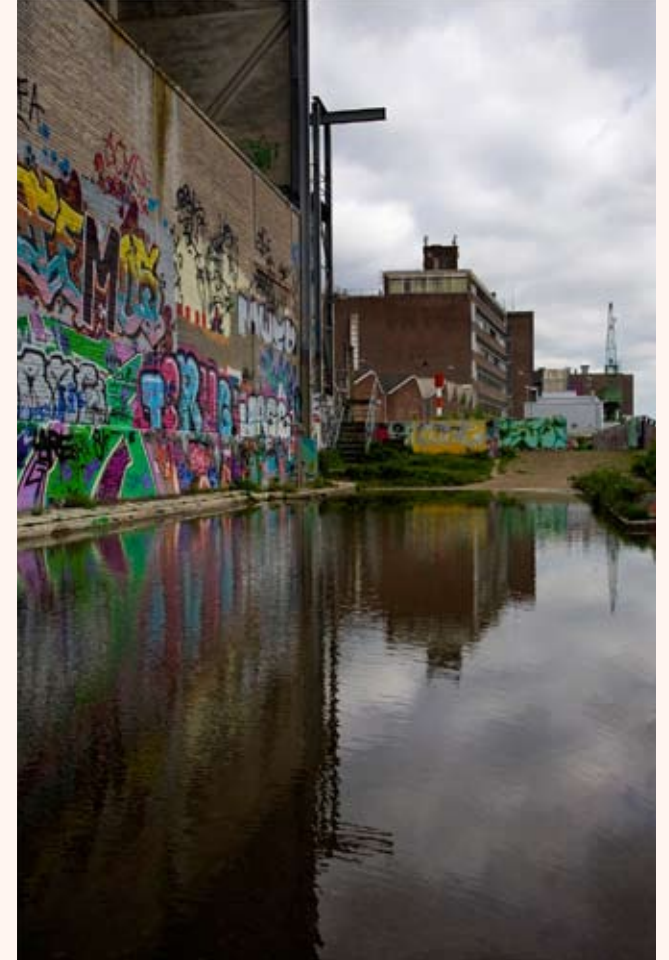

Zwerfjongeren

Als we aan zwervers denken hebben we een stereotiep beeld: mensen met een onverzorgd uiterlijk, hun hele hebben en houwen meeslepend in een winkelwagentje. Toch klopt dat beeld niet. Heel veel jongeren zonder eigen thuis zwerven overdag op straat en slapen 's nachts bij vrienden of familie 'op de bank', steeds op een ander adres. Ze besteden heel veel aandacht aan het

verzorgen van hun uiterlijk. Eens per week komen deze jongeren bij elkaar om samen muziek te maken in een brass-band.

Graffiti muren

Het hoofd boven water houden

In een wereld waar heel veel draait om je uiterlijk en je je omgeven waant door alleen maar slanke mensen is het heerlijk om te kunnen zwemmen met mensen met dezelfde maat als jij. Een keer per week komt een groep mensen met Obesitas samen om samen te zwemen, te kletsen en te aquajoggen.

Scheepswrakken

Flevoland is een gemaakt land, een opgespoten land. Zelfs de Oostvaardersplassen zijn van oorsprong een industrieterrein dat wegens omstandigheden terug gegeven is aan de natuur. Maar onder dat onderworpen landschap ligt een geschiedenis begraven: Flevoland is het graatste scheepswrakkenkerkhof van Europa. De locaties van de scheepswrakken zijn gemarkeerd door rood-witte palen met daarop een rood schip. Deze markeringen geven een extra dementie aan het platte eentonige landschap en een inzicht in niet alleen de Flevolandse maar ook aan de Nederlandse geschiedenis.

Eenzame honden

Deze honden heb ik gefotografeerd in Istanbul. De honden lijken geen baas te hebben, zwerven vrij op straat. Maar zijn het zwerfhonden of is er toch, ergens, een thuis?

Zonder titels: *portretten van vrouwen die geschiedenis hebben gemaakt*

Henrietta Lacks

Huisvrouw, man en vijf kinderen, geleefd,
over het algemeen gelukkig; tot zover weinig opzien.

Na mijn sterven werd ik pas bijzonder.
Zoals botjes en stukjes van heiligen

over kerken en kathedralen werden verspreid,
zo zijn mijn zalig verklaarde kankercellen

verspreid over talloze laboratoria.
Mijn weefsels liggen als microscooprelikwieën

in de reliekschrijnen van de wetenschap,
ingevroren weefsel wachtend op een volgend onderzoek.

Ik was de moeder van een tumor
die nooit stopt met groeien: ik leef dus, dood en wel.

Het is een mirakel, je weet niet wat je meemaakt,
mijn cellen zijn jagers, onverschrokken killers,

het omnivore kwaad dat altijd weet te vinden.
Ik dacht dat ik zo lief was, goed en vreedzaam,

bezorgd voor de ander, mezelf weggecijferd tot het einde,
maar ik heb mezelf blijkbaar slecht gekend.

Henrietta Lacks (1920 – 1951) overleed aan baarmoederhalskanker. De kankercellen die naar haar dood werden gekweekt, bleken ongewoon agressieve en snelgroeiende cellen te zijn. Nog steeds worden overal ter wereld haar cellen gebruikt voor onderzoek. Haar cellenlijn heet de Hela-lijn.

'Zomaar een telefoongesprek, Hoge en Lage Kunst'*door Ad Kuijper*

Zomaar een telefoongesprek 1:

Hé die Priss, meid, moet je eens luisteren, een giller. Ken die gozer nog van laatst, die met die aardappel in zijn kanaal en die vette cabrio onder z'n .... Ja Diederick Jan. Hij vroeg mij mee naar een concert van een van zijn vrienden. Doet wat met een piano in een orkestbak. Leek mij best geinig, maar ik moest er wel op mijn mooiste uitzien. Dus had ik dat topje aan, waarvan jij vindt dat er daar op mijn voordeligst in uit ziet, met dat rokje van de pimp-shop en die hoge laarzen. Nou DJ liep helmaal rood an toen ie me zag, leek wel of tie stikte in z'n aardappel. Of ik niet iets langs had al was het maar een lange jas, duhh....of ik naar een crematie moest. Toen we daar aankwamen, allemaal van die dooie vogels. Van die kraaien in het zwart met die uitgestreken smoelwerken. Wat een vertoning, de muziek was best geinig en er zat ook een moppie tussen wat mijn moeder altijd neuriede als ze de ramen lapt. Dus ik ook neuriën, nou die doodgravers keken me de tent uit, zootje sjagrienen. Ik moest zelf ook nog mijn kauwgum uitdoen van DJ. En Priss nu kom tie, mijn mobieltje ging, was Sjonnie en je weet het, je laat Sjonnie niet hangen. Dus ik heel zacht met hem fluisteren, begonnen die graftakken allemaal te sissen, zootje valse slangen. DJ werd rood en trok mij de zaal uit, onder het mompelen dat ik onwel werd. Heb hem daarna nooit meer gezien. Dus, nou moet ik weer bij Sjonnie achterop de scooter. laterrrrr.....!

Zomaar een telefoongesprek 2:

Hé amice, kerel, moet je nu eens horen, niet te geloven. Wat ik nu weer aan mijn ponteneur heb hangen. Je kent Maurice toch nog wel, die een

blauwe maandag in ons dispuut-combootje banjo en yucalille heeft gespeeld. Ja die later aan zo'n studie van die pauper-roeiclub is blijven hangen, ja die. Nu, die had daarvoor dat meisje met die mysterieuze melancholische blik in haar ogen en die eeuwige viool op haar rug. Ja die altijd in het dat existentialistische artistieke zwart ging, op die flatjes. Ja zij zat op de 'Koninklijke' in Den Haag. Welnu, had gisteren nog even een onderonsje met Mark, een dingetje over declaraties, en toen ik even een afzakkertje in Dudok nam, kwam ik haar tegen. Ze herkende me zowaar en vroeg of ik nog steeds met die bral-bal van een Maurice omging. Behoorlijk impertinent om zo binnen te komen zonder kloppen. Maurice was toch een hele amabele jongen voordat hij bleef hangen aan...Enfin, ze had het existentialistische artistieke zwart verruild voor chique artistiek. Alleen was die mysterieuze melancholische blik en die viool verdwenen. Die had ze ingeruild voor een Stradivarius, mevrouw is soliste bij het Residentie Orkest. Of ik nog steeds in die honkie-tonk band speelde. Vond ze maar niks en ze bleef maar doorzagen over al die studentikoze amateuristische lal bral en pseudo 'djess' bandjes. Nu zeg ik je, we speelden heel behoorlijk en waren altijd welkom op de dames-disputen. Mevrouw had het behoorlijk goed met zichzelf getroffen, zij deed aan hoge kunst. Ze had haar flatjes ingeruild voor stiletto's, maar dat bedoelde ze er vast niet mee. Toen ik haar onderbrak en zei dat ik nog even naar het Torentje aan de overkant moest, hield ze haar mond en drukte ik mij. Be the way, ze zag er goddelijk uit, hou je haaks kerel.

Als er enige gelijkenis met bestaande personen en situaties te bespeuren is, berust dat op louter toeval en is geheel uit de fantasie van de schrijver ontsproten.

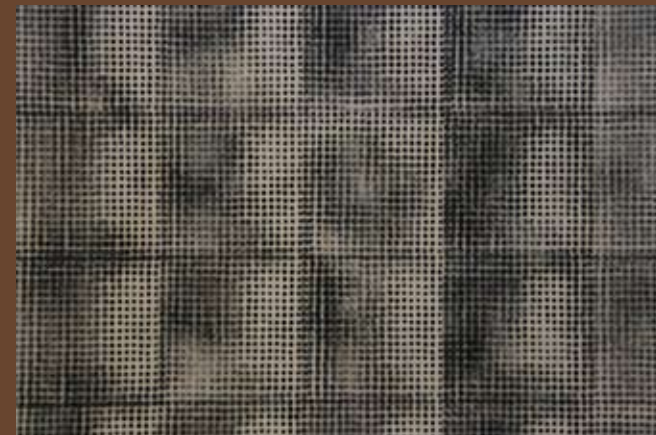
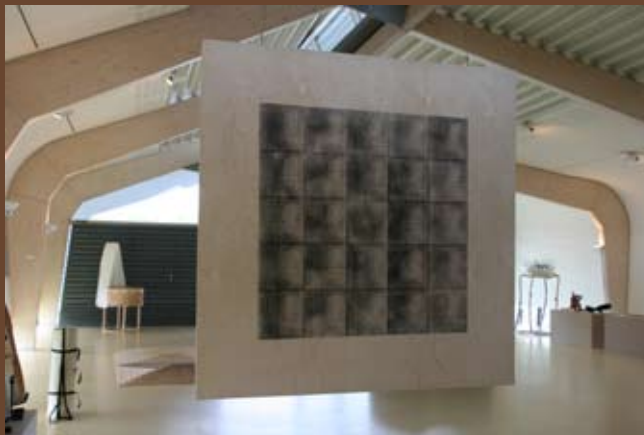
Wordt vervolgd.

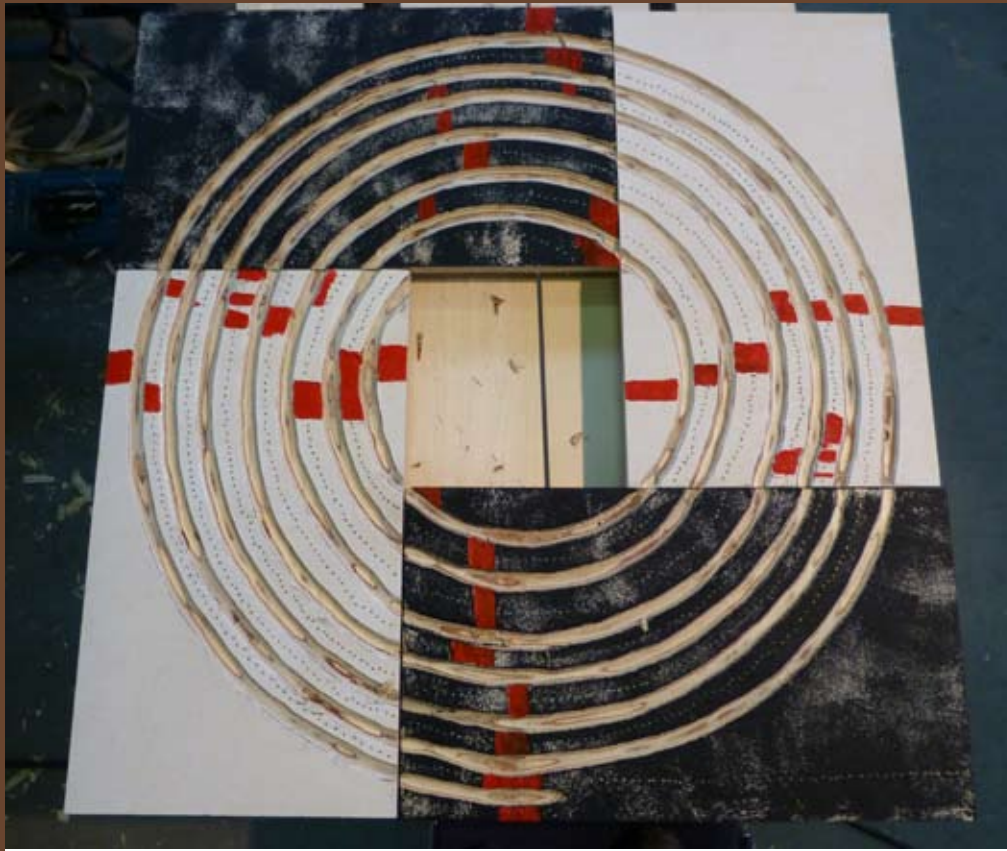
BESCHOUWINGEN - door Rob van den Broek

“Kunst leeft, kunst maakt leven”

Gemaakt als reactie op alle berichten over de verwoestende culturele afbraak, aangevangen onder de bezielende leiding van Halbe Zijlstra, gevoed door de one-liners van Wilders en co.

Natuurlijk laten we ons niet kapot maken, veel gezelschappen en culturele organisaties zuchten wel onder de bezuiningsdrift, andere zijn al bezwaken. Lange nieten, dwars door het hout geslagen. Het hout is stuk en versplinterd, kan niet anders, zo is het leven ook, zo pakken de maatregelen ook vaak uit. De nieten blijken letters, woorden, een spreuk te vormen. KUNST LEEFT, KUNST MAAKT LEVEN. Leven als het lawaai van de knallende nieten en tacker, het leven van ons dat door kunst en cultuur waardevoller en rijker wordt. De achterkant toont een ander beeld, esthetischer. Één vierkante meter, bestaande uit 10.000 stippen, met ieders stem als niet door het vlakje, iedereen apart, aan de voorkant één grote krachtige samengebalde punt van iedereen samen, alle nieten samen vormen de spreuk.

Beschouwingen - door Rob van den Broek

“Labyrint”

Verser dan vers. Een gesprek over jaarlijkse exposities in de Verbeelding met de KVF. *De week van de Verbeelding (18 t/m 24 november).*

Brainstormen over mogelijke thema's. Bijvoorbeeld de crisis in het economische systeem, losgeslagen van de oude (vaak religieuze) waarden, het kantelmoment in de tijd.

Opeens viel het woord labyrint, een pad met een doel, niet rechtstreeks te bereiken. Tijdens mijn werken in het open atelier op het festival van

XL Ateliers in Dronten ben ik met dit gegeven aan de slag gegaan. De voorkant in de kleuren wit en zwart, de kanten van de keuzes. De rode vlakken in een kruisvorm, een afbrokkelende verwijzing naar ons religieuze verleden. De achterkant doorboord, versplinterd. Het geeft de strijd en pijn aan om verder te komen.

De rijkdom van grafiek

door Else van Luin

Over de geschiedenis van grafiek (drukkunst), die zich in Europa uitstrekt over ruim 600 jaar, valt veel te vertellen. Dat Nederland er een rijke traditie in heeft. Dat in de 16e uit heel Europa grafici naar Haarlem en Leiden kwamen om daar het ambacht te leren. Dat er in de loop van de tijd achtereenvolgens verschillende druktechnieken zijn ontstaan met geheel eigen uitdrukkingsmogelijkheden. Dat de drukkunst eigenlijk is ontstaan om teksten en afbeeldingen voor een steeds groter publiek beschikbaar te laten komen, waar bij al eeuwen lang is gezocht naar efficiëntere drukmethoden die grotere oplagen tegen lagere kosten konden realiseren. Dat deze functie in de loop van de 19e eeuw werd overgenomen door commerciële steendrukkerijen, in de 20e eeuw door offsetdrukkerijen en tegenwoordig ook door plaatselijke copyshops. En vooral dat ondanks deze grote technische ontwikkelingen er altijd kunstenaars zijn gebleven die geheel op eigen kompas de oude technieken bleven gebruiken om daar hun beeldtaal in te ontwikkelen en daarin hun verhaal uit te beelden. Omdat zelfs de meest geavanceerde computergestuurde (laser-)printers, hoe mooi ook, niet de authentieke schoonheid van een handgedrukte prent kan evenaren.

Kortom, er valt heel erg veel over grafiek te vertellen. Maar wat is eigenlijk grafiek? Welke technieken zijn er? Wat kun je er mee? En vooral, wat kunnen we er in Flevoland mee? Ik loop deze vragen stapsgewijs langs.

Wat is grafiek?

‘Grafiek’ is een verzamelwoord. Van Dale zegt het ook: het gaat om alle manieren van weergave en vermenigvuldiging van letters en afbeeldingen waarbij afdrucken gemaakt worden en om het resultaat ervan, de prenten. Maar in de dagelijkse praktijk gaat het eigenlijk om drie betekenissen, namelijk de techniek van het handmatige drukken, de verschillende druktechnieken, en het resultaat van het drukken, de afdruk of prent. Dat is verwarrend. Ik zal de verschillen uitleggen.

Allereerst is ‘grafiek’ een woord dat als synoniem voor ‘handdrukken’ wordt gebruikt. Duidelijk hebben we het niet over bijvoorbeeld offsetdrukkerij, waarbij een afdrukje meer of minder een kwestie zou zijn van een druk op de knop. Het gaat bij grafiek vrijwel altijd om kleine oplagen, waarbij de afdrucken een zekere mate van uniciteit hebben. Ook is hiermee aangegeven dat er vanuit een ambachtelijke benadering en op een kunstzinnige manier met het materiaal wordt omgegaan. Oftewel, dat het drukken een kunstuiting is.

Ten tweede is ‘grafiek’ een verzameling van heel verschillende technieken, die niet alleen een verschillende aanpak kennen, ook totaal verschillende expressiemogelijkheden te zien geven. De belangrijkste technieken zal ik hieronder uitleggen.

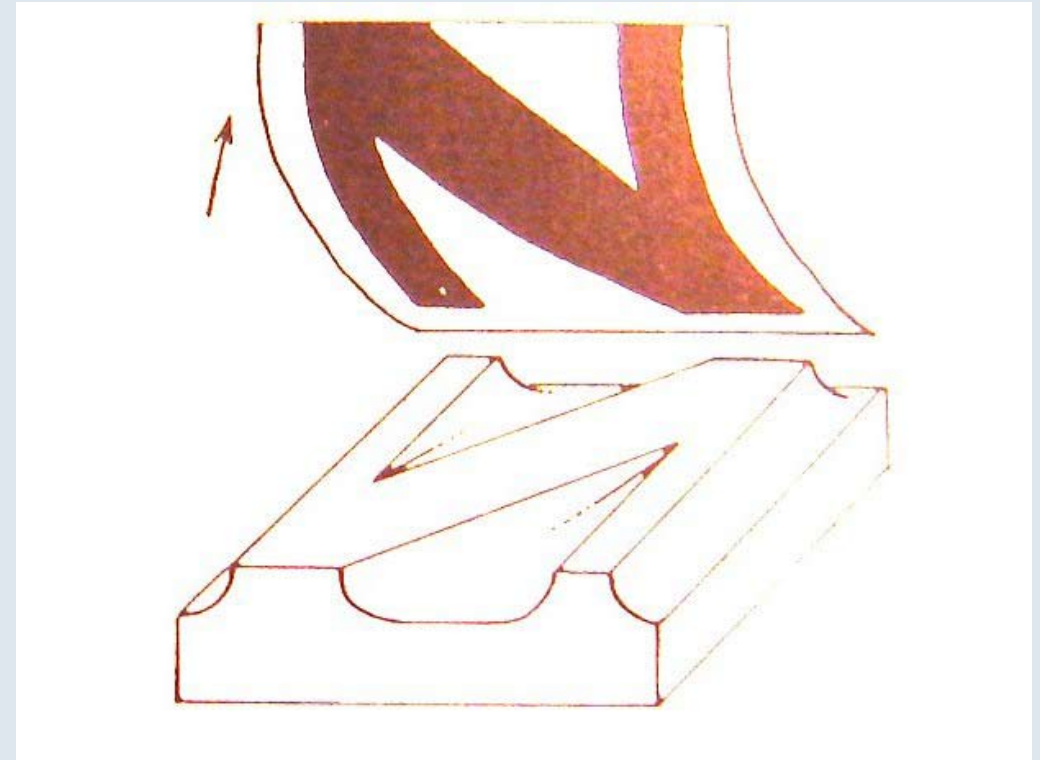
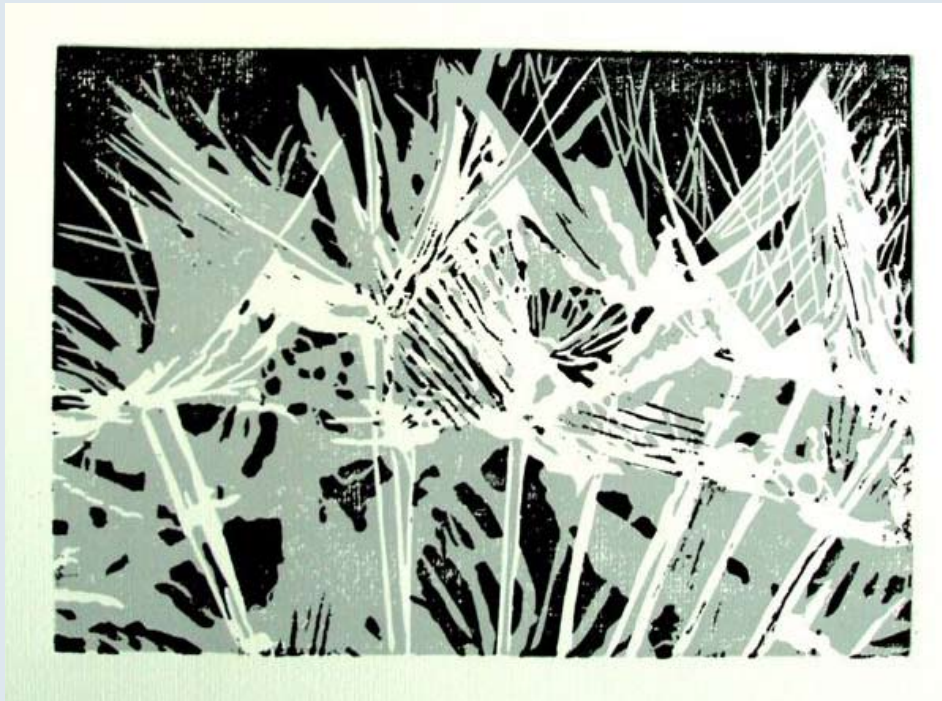
En ten derde is ‘grafiek’ het verzamelwoord voor prenten die middels alle mogelijke handdruktechnieken tot stand zijn gekomen. Dat kunnen etsen, gravures, zeefdrukken en houtdrukken zijn, om er maar een paar te noemen.

Welke technieken zijn er?

1. Hoogdruk (hout- en linodruk)

Met een guts steek je alles weg wat je niet op je afdruk terug wilt zien. De af te drukken afbeelding ligt in de drukplaat verhoogd ten opzichte van dat wat op papier wit moet blijven. Denk aan een stempel. Met een guts steek je alles weg wat je niet op je afdruk terug wilt zien. Het resterende oppervlak rol je door middel van een inktroller in met inkt. Alleen dat wat hoog ligt, wordt door de roller geraakt en van inkt voorzien.

Het vel drukpapier leg je er boven op. Je kunt de afbeelding afwrijven met een lepel of afdrukken onder een drukpers. De afbeelding op de afdruk zal altijd spiegelbeeldig zijn ten aanzien van je drukvorm.

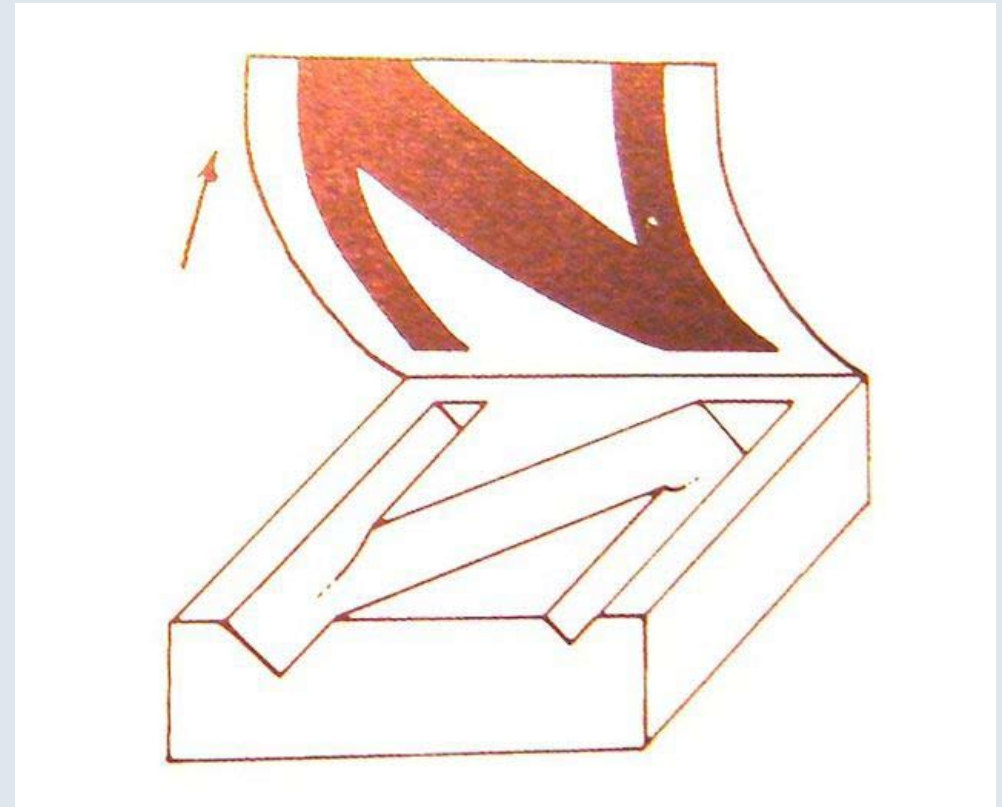
Linosnede van Ruurd Jellema, cursist in Almere

2. Diepdruk (ets, gravure, etc.)

In deze techniek ligt de afbeelding verdiept in de drukplaat. De lijnen worden - als je een ets wilt maken - in een chemisch proces in de zink- of koperplaat aangebracht. Als je een gravure wilt maken, steek je met een verfijnd soort gutsje, een burijn, de groeven uit de drukplaat. Een droge-naald-prent wordt gemaakt door met de scherpe punt van een etsnaald in de drukplaat te duwen, zo groeven te trekken en de daarbij ontstane metaalbramen te gebruiken om meer inkt vast te houden. Wil je een mezzotint maken, dan ga je eerst met een wiegijzer de hele drukplaat opruwen om vervolgens de afbeelding daar weer uit te krabben.

Om de plaat af te drukken wordt inkt in de groeven gewreven. Vervolgens wordt de overtollige inkt weg gewreven. Alleen in de groeven blijft inkt achter. Daar waar geen groeven zijn zal de plaat geen inkt vasthouden en zal de afdruk wit zijn. Alleen de inkt uit de groeven zal op het papier komen.

Diepdrukprenten zijn herkenbaar aan het reliëf dat ontstaat doordat de rand van de drukplaat zichtbaar blijft. Ook zie je dat de inkt als het ware als een kussentje op het papier ligt. Hoe dieper de groeven in de drukplaat, hoe meer inkt er in heeft kunnen achterblijven, hoe hoger het inkt op het papier ligt.

Litho / ets van mijzelf

Mezzotint-afdruk van Els Boll – Groeveveld, cursiste in Almere

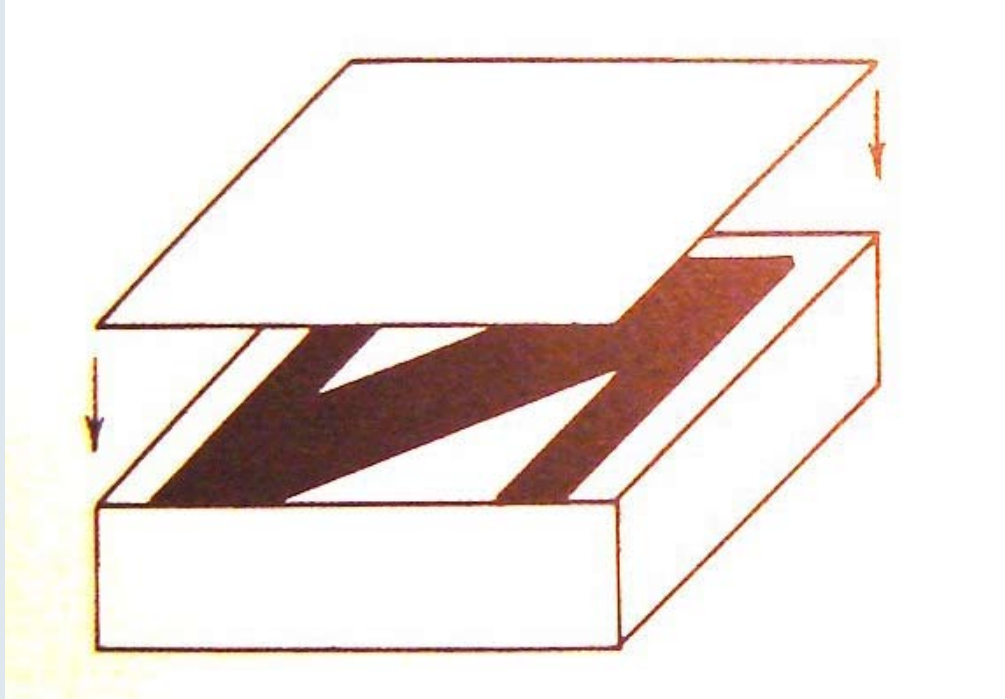
3. Vlakdruk (steendruk / lithografie)

Deze druktechniek gaat uit van het principe dat vet en water elkaar afstoten. Je kunt op een speciale, volkomen vetvrije steen een tekening maken met een vette inkt of krijt. Deze tekening kan zowel een soort pentekening zijn als een soort aquarel. Zowel heel gedetailleerde tekeningen zijn mogelijk als ook schilderachtige penseelstreken.

Tijdens het drukken houd je de steen nat met schoon water. Alleen het vet waarmee de tekening is aangebracht neemt vette inkt, gemaakt op basis van lijnolie, aan.

Hoewel de afbeelding op de steen uitsluitend in een zwarte kleur kan worden getekend, kun je bij het afdrucken elke kleur inkt gebruiken. Zo kun je ook meerkleurendruk maken.

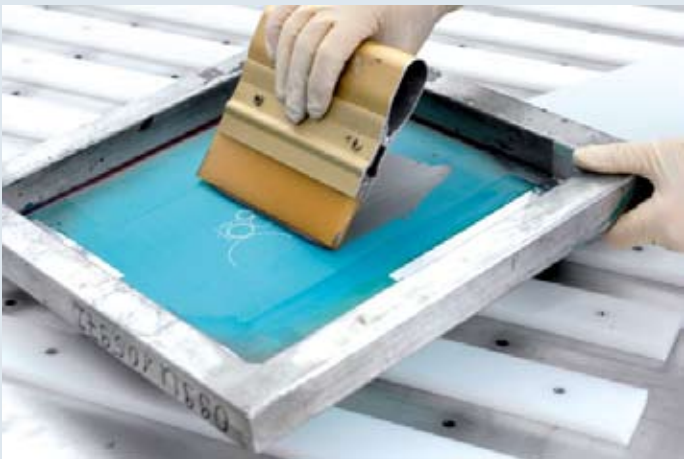
Echter, voor elke te drukken kleur moet je opnieuw je steen helemaal afschuren. Alle inktresten van de vorige drukgang moe-

*Steendrukken
Foto: Steendrukkerijmuseum Valkenswaard*

4. Doordruk (zeefdruk)

Dit is de enige techniek waarin niet in spiegelbeeld wordt gewerkt. Een groot met fijnmazig nylon gespannen raam wordt op sommige delen afgedekt. Vervolgens schuif je met een rakel en inkt daar over. Die delen van het gaas die niet zijn afgedekt laten inkt door op het daaronder liggende papier. Aanvankelijk was deze techniek gebaseerd op de mogelijkheid om het afdekken van het gaas te doen met materiaal wat in water is op te lossen en schoon te maken. Het drukken deed men met inkten op basis van thinner. Deze zijn nu om gezondheids- en milieuredenen verboden. Daarmee is een groot probleem ontstaan. De voorgeschreven inkten op waterbasis lossen het afdek-materiaal op. Daarmee wordt het drukken van een oplage onmogelijk. Fotografie heeft uitkomst geboden. Tegenwoordig kan men lichtgevoelige materialen middels belichting als afdek-middel gebruiken.

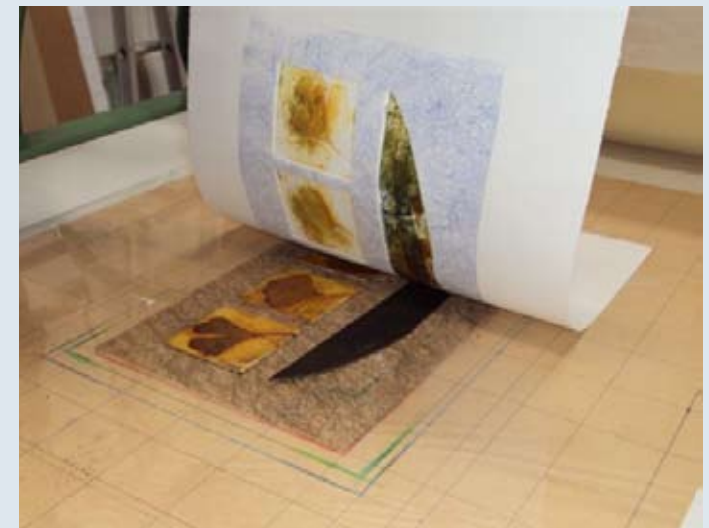

5. Collagraph

De jongste van de druktechnieken is ontstaan tijdens de zoektocht naar materialen die minder belastend zijn voor de gezondheid en het milieu. Drukvormen worden gemaakt door materialen op te plakken (in het Frans 'coller').

De ondergrond kan zowel een plaat zink, aluminium, (berken-)triplex of karton zijn. Daarop kun je allerlei materialen plakken, zoals papier, lapjes stof, gedroogde boomblaadjes, etc. Collagraph geeft uitgesproken schilderachtige afdrukken. De effecten zijn bijzonder. Het is niet goed mogelijk om heel gedetailleerd figuratief te werken. Daartegenover is door geen enkele andere techniek het reliëf in de afdruk te evenaren. Collagraph nodigt uit tot 'spelen' met materialen.

De techniek is wezenlijk anders dan de hoog- of diepdruktechnieken. Daar steek je hout of linoleum weg of laat je uit metaal lijnen wegvreten. Bij de collagraph voeg je materialen toe. Je bouwt dus letterlijk je drukvorm op. Vervolgens ga je deze afdrukken. Dat wat het hoogste op je drukvorm ligt, komt als diepste vorm in je afdruk terug.

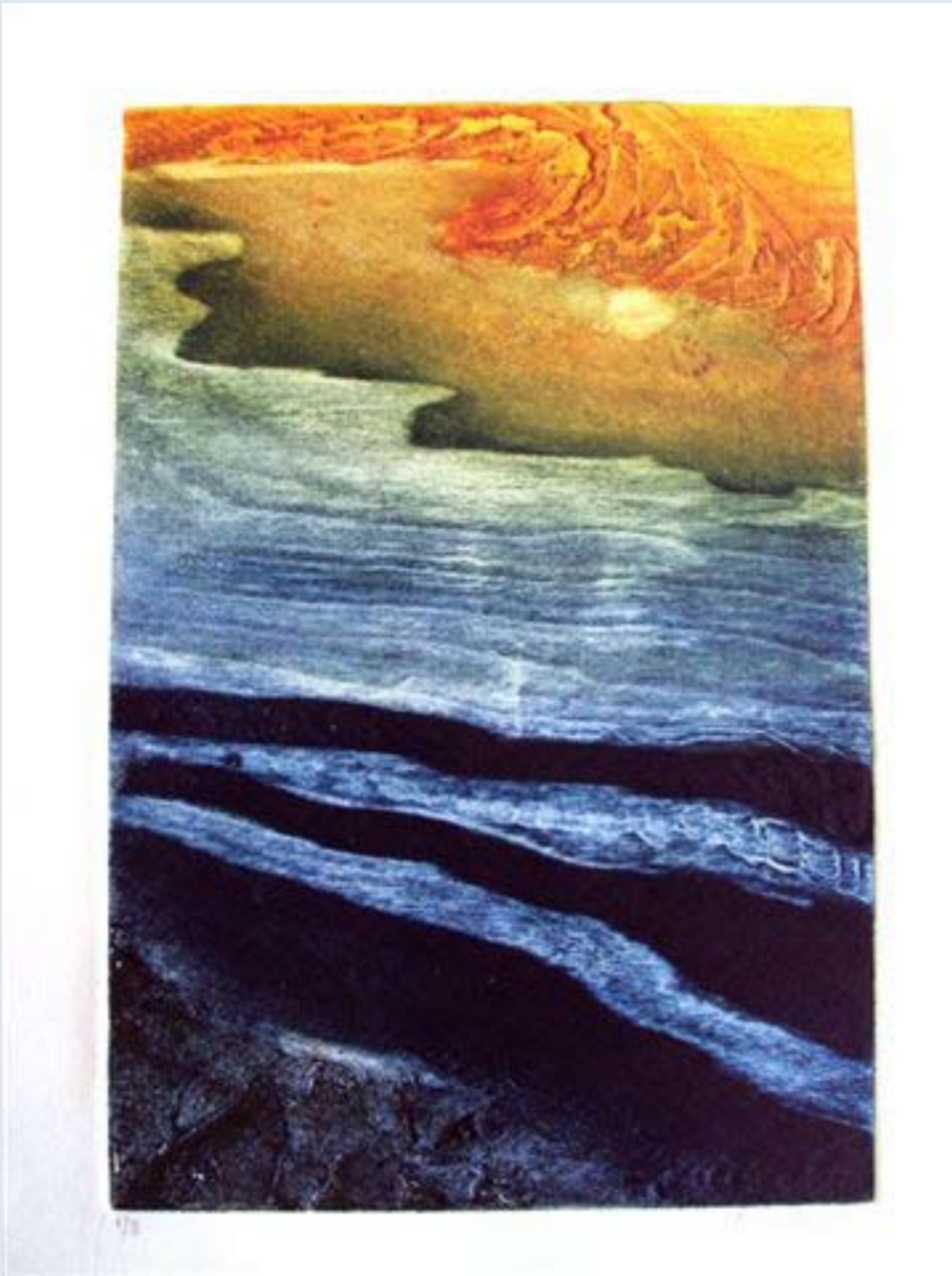
Collagraph-drukken door Nina Hermus, cursiste in Dronten

6. Monotype (één afdruk van een prent)

Tenslotte is er nog één grafisch 'buitenbeentje', de monotype. Dit is een methode, een manier van werken, die eveneens tot prachtige en kwalitatief hoogwaardige prenten kan leiden. Nadeel ervan is dat je nooit meerdere exact gelijke afdrukken kunt maken. Daarmee is het eigenlijk in strikte zin geen grafische techniek.

Grafische technieken zijn immers bedacht om oplagen van identieke prenten te kunnen drukken. Artistiek gezien en door het feit dat je een drukpers gebruikt, hoort deze methode toch tot de grafische technieken. Uitgaande van een drukplaat van zink, aluminium, hout, karton of wat ook, kun je met inkt en/of het neerleggen van blaadjes, touwtjes etc. verrassende composities samenstellen die je eenmalig kunt afdrucken.

Collagraph / monotype van Marca Wauben, cursiste in Almere

Droge-naald / monotype van Josine Mulder, cursiste in Almere

Wat zien we in Flevoland van grafische kunsten?

Grafiek leeft. Weliswaar is het geen kunstvorm die het moet hebben van spektakel. Dat past ook niet bij grafici. Maar er wordt op grote schaal grafische kunst gemaakt. Ook in Flevoland. Nederland kent een groot aantal topgrafici die over de hele wereld exposeren en tot in Korea prijzen winnen met hun prentkunst. Ook jonge mensen willen het ambacht leren. Waar gedurende een paar jaar vooral interesse leek te bestaan in computerkunst, blijkt nu dat handgedrukte grafiek iets daaraan kan toevoegen. Juist de kleine imperfecties van handgemaakte drukplaten geven aan de afdruk net die ontroering mee die in over-perfecte computerkunst kan zijn doodgeslagen. Komend najaar wordt voor het eerst De Maand van de Grafiek georganiseerd. In heel Nederland vinden in oktober 2013 grafiekexposities, demonstraties en lezingen plaats. In Flevoland organiseer ik de beide activiteiten: een grote tentoonstelling in Museum Nagele (van 1 september – 24 november 2013) en in het laatste weekeinde van september een Open Huis in mijn atelier in Dronten waarbij verschillende druktechnieken zullen worden gedemonstreerd. Ook zijn er twee plaatsen in onze provincie waar druktechnieken te leren zijn.

Grote grafiektentoonstelling

De expositie “De Tweede Buitenkans” is een vervolg op de vergelijkbare tentoonstelling “De Buitenkans” in 2006, eveneens in Museum Nagele. Komend najaar doen 47 professionele grafici mee, 46 uit Nederland waaronder alle topgrafici, en 1 uit België. Zij zullen opnieuw

een breed scala aan grafische kunsten tonen. Alle druktechnieken zijn vertegenwoordigd, ook experimentele. Er is figuratieve kunst en abstract werk, groot en klein.

Naast deze grote expositie met ruim 130 prenten zal letterlijk het podium in de *H.P. Smithzaal* geboden worden aan tien van mijn getalenteerde cursisten, die hoewel amateurs in hun werk het professionele niveau naderen. En als derde onderdeel van deze expositie kan ik met evenveel trots aankondigen dat ten minste 34 kleine prentjes worden aangeleverd door de deelnemende kunstenaars. Stuk voor stuk juweeltjes. Deze gaan een muur vol diamantjes te zien geven.

Niet alleen zijn deze prentjes voor een zacht prijsje te koop, ze zijn ook te winnen met een verloting. Op zondag 1 september om 15.00 uur zal de feestelijke opening van de expositie plaatsvinden. Op die dag is om 16.30 uur de eerste trekking van de verloting. Het aantal te verloten prenten is afhankelijk van het aantal dan verkochte loten. De tweede trekking vindt plaats tijdens de afsluitende happening op zondag 24 november a.s., eveneens om 16.30 uur.

Cursussen

Het is het een open deur dat deze kunstvorm in het algemeen niet zo vaak wordt beoefend als bijvoorbeeld het schilderen en tekenen. Je hebt immers altijd een drukpers nodig om prenten te kunnen afdrukken. Centra voor kunstzinnige vorming bieden over het algemeen geen cursus Grafische Technieken aan. Dat is jammer. Daarom heb ik in Dronten aan de Staalwijk 6A een professionele werkplaats voor grafische kunsten ingericht, waarin ik ook les geef en zo mijn kennis over het vak plus mijn passie voor grafiek kan overdragen.

In Almere heeft het voormalige CKV, in 2007 overgegaan in De Kunstlinie, altijd de cursus Grafische Technieken op hun programma gehad. Sinds 2005 heb ik daar deze lessen verzorgd. De Kunstlinie moet helaas deze zomer haar deuren sluiten. Maar er komt een doorstart! Een aantal (muziek-)docenten hebben een coöperatie opgericht die vanaf september in het gebouw De Voetnoot in Almere Stad, in de oude bibliotheek, de lessen gaat voortzetten. Ook ik en daarmee de cursus Grafische Technieken verhuizen mee en we kunnen daar verder gaan.

Zo blijven we trouw aan hoe grafiek bij haar ontstaan bedoeld was: als manier om een zo breed mogelijk publiek met teksten en afbeeldingen in contact te brengen. Weliswaar is nu niet meer de grootte van de oplage van belang, daar hoeven we ons in onze tijd geen zorgen meer over te maken. Wel moeten we blijven nadenken over hoe we onze kunstvorm, die nog steeds – of juist nu nog meer dan ooit tevoren – in ontwikkeling is, voor het voetlicht blijven brengen. De actieve drukkunst-beoefening is zeer voldoeninggevend. Kijk maar naar het grote aantal op professioneel niveau werkende grafici. En kijk maar naar de prenten van cursisten, die dit vak ‘er even bij doen’, naast vaak een drukke baan en een gezin.

Waar in de 16e eeuw het vak werd geleerd in Leiden en Haarlem, hoop ik die traditie levend te houden in Dronten en Almere.

Nadere informatie over:

- De cursus Grafische Technieken in gebouw De Voetnoot in Almere-Stad op:
www.ckvalmere.nl (website in opbouw)

- **Open Dag op 1 juni a.s., van 11.00 – 16.00 uur**
Omdat de verbouwing van De Voetnoot in volle gang is, zal deze Open Dag nog in het gebouw van De Kunstlinie plaatsvinden.

- Grafische technieken in het algemeen, over de cursussen of mijn eigen prentkunst op:
www.elsevanluin.nl

- De Maand van de Grafiek en alle andere grafiek-activiteiten in die periode:
www.maandvandengrafiek.nl

De aarde en omstreken door Willem Hoogeveen

In een tulpenveld van 130 x 300 meter aan het Onderduikerspad bij Espel in de Noordoostpolder maakte ik een kunstwerk . *De aarde en omstreken*. Toen astronauten voor het eerst tijdens de maanreis de aarde zagen, waren ze ontroerd en realiseerden ze zich de kwetsbaarheid van de aarde met dat kleine laagje dampkring.

Dit werk toont drie planeten en de aarde. De aarde wordt verbeeld door een cirkel van mensen dieren en natuur. Dieren doen wat dieren doen. En planten wat we van ze kunnen verwachten. De mens heeft iets extra's hij kan denken en bewust handelen. Dat wordt verbeeld door de ladder en de 3. Wat de mens bedenkt en hoe hij handelt doet er toe, ook al zijn we als mensheid maar een klein radertje in het heelal.

NIEUW VERLEDEN vijf nieuwe werken

Op zaterdag 18 mei organiseerde de KVF een wandeling langs de nieuwe werken van de kunstroute Nieuw Verleden. In 2006 is de KVF begonnen met het plaatsen van de eerste vijf kunstwerken langs het lange afstandswandelpad Het Pionierspad. Inmiddels staan er ruim dertig langs de route. Het bijzondere aan de kunstwerken langs de route is dat ze worden overgeleverd aan de krachten van de natuur. Ze worden niet onderhouden. Ze raken overgroeid, ze vervallen, het worden ruïnes. En nu zijn er weer vijf bij. De nieuwe werken zijn gemaakt door Ninette Koning, Merijn Tinga, Henk de Lange, Michel Bongertman en Frea Lenger.

De foto's zijn gemaakt door Alice Bunt.

Nieuw Verleden is mogelijk gemaakt dankzij financiële bijdragen van de provincie Flevoland, de gemeente Lelystad en de gemeente Noordoostpolder. De KVF werkt samen met Staatsbosbeheer, Het Flevo-landschap, Natuurmonumenten en Hans van der Klundert.

Zie voor meer foto's: www.nieuwverleden.info

Pioniersbruid
 Michel Bongertman
 Nieuw Verleden 2013

Het beste bewijs dat Flevoland eens zee is geweest, vind je onder de grond. Bij het graven kom je die bewijzen stevast tegen: nonnetjes. In die tijd, een eeuwigheid geleden, waarin het schuim van de zee op het nieuwe land opdroogde, moet deze reuzenschelp zijn ontstaan. De schelp doet denken aan het beroemde schilderij van Sandro Botticelli (Galleria degli Uffizi, Florence), 'De geboorte van Venus', de geboorte van de godin van de Liefde. Botticelli heeft haar naakt afgebeeld, met lange gouden, wild wapperende haren.

Hoe de vrouw in deze Flevolandse nonnenschelp eruitzag, blijft een raadsel. Ze is niet meer hier. Ze zal gevonden zijn door een van de pioniers van de polder. Hij maakte haar tot zijn bruid.

De vorm waarin ze lag, in foetushouding, zal zich het verleden gaan herinneren... het regenwater blijft erin staan, het zal vruchtwater worden voor algen. Wie weet wat de toekomst brengt. De wandelaar kan de opengeslagen schelp gebruiken als rustplaats en uitkijken over het prachtige nieuwe land. De openstaande schelp is transparant. Als een raamwerk, als een skelet uit het verleden. Kijk erdoorheen en je ziet Schokland, het oude land.

Quick Response
Ninette Koning
Nieuw Verleden 2013

Een Quick Response, beter bekend als een QR-Code, is op het eerste gezicht het medium van de toekomst. Maar de ontwikkeling van de techniek gaat vandaag de dag zo razendsnel dat elke techniek in no time gedateerd is. Hoe het met het systeem van de QR-Codes gaat? De toekomst zal het leren. Er zijn wel heel veel mobiele telefoons, maar slechts een enkeling heeft een app geïnstalleerd waarmee je QR-Codes kunt lezen. De techniek gaat weliswaar razendsnel, de mensen gedragen zich als slakken.

De mossen waarmee de QR-Code is gemaakt, stammen uit het verleden. Het echte verleden. De eerste landplant was hoogstwaarschijnlijk een mossoort. Er zijn fossielen gevonden van levermossen van 475 miljoen jaar geleden. Zo oud zijn mossen dus.

Verbinden is de kern van dit kunstwerk. Dit kunstwerk verbindt de oertijd met de moderne toekomst. Maar het kunstwerk maakt ook letterlijk verbinding! Richt je smartphone op de code en je telefoon gaat vanzelf naar mijn website. Het werkt!

Het mos gaat groeien. Hoe lang de code nog werkt? Moeilijk te voorspellen. Het opvallende aan de QR-Codes is namelijk dat slechts een paar punten van belang zijn. Zolang die punten scherpe contouren houden, blijft de

code verbinden. Na verloop van tijd, vermoedelijk van jaren, staat er alleen nog een bemoste en werkeloze muur, een muur waarvan niet duidelijk is waarvoor die is neergezet; niemand weet dan nog welk gebouw hier heeft gestaan, welk dak die muur heeft gedragen. Dan is het een ruïne geworden. Niet een ruïne in oorspronkelijke zin, maar een ruïne van techniek.

Deze QR-Code is uniek. Nog wel. Want als het bedrijfsleven dit kunstwerk eenmaal in de gaten krijgt en ondernemers zien welke onverwachte mogelijkheden deze natuurlijke oplossing heeft, dan sluit ik een serie mosmuren niet uit.

Merijn Tinga
Schokker
Nieuw Verleden 2013

Een schokker van betonstaal, min of meer op ware grote.

Schokkers voeren op de Zuiderzee. Dit twaalf meter lange kunstwerk doet denken aan de vissersboten die hier voeren, 3 à 4 meter boven het huidige grondniveau: schokkers en bidders. Dit scheepswrak, dit stalen karkas met roestende ribben, lijkt hier eeuwen geleden gestrand.

Het werk heeft niet alleen een link naar het verleden, maar ook naar de toekomst: de klimop zal het schip naar verwachting in een paar jaar volledig bedekken.

In Flevoland liggen tal van scheepswrakken in de bodem, verzonken in de aarde, wachtend op het moment dat de archeologen de tijd, de techniek en het geld hebben om ze op te graven. Dit scheepswrak zal uiteindelijk ook aan het zicht ontnomen worden. Zo is aard van de natuur, die bedekt. Maar hier geen aarde en modder, maar groen. Klimop, zuring, brandnetels en paardenbloemen. Als de wind aantrekt, dan zal het veld rondom het wrak zich gedragen als een zeestroom.

Rusten op het verleden
 Frea Lenger
 Nieuw Verleden 2013

Wandelen langs Het Pionierspad is behoorlijk inspannend. Het zijn niet alleen de spieren die worden aangesproken en de zintuigen zoals bij alle wandelingen door de natuur, maar hier wordt ook de verbeelding aangeraakt: alle kunstwerken op de route vragen om aandacht, roepen verwarring op omdat ze bedoelen te prikkelen – een plek om ergens gewoon even te zitten is geen overdaad, een bankje om te rusten, om op adem te komen....*hier, nu*. Als je gedachten weer in evenwicht zijn en je het prachtige landschap dat voor je ligt uitgestrekt helemaal tot je hebt genomen, neem je pas de gelegenheid om je in het bankje waarop je zit te verdiepen. Op de foto's op de leuning en het zitvlak leken in eerste instantie foto's van gewone Nederlandse bossen te zijn, maar als je beter kijkt, dan zie je dat je het niet herkent. Het zijn namelijk foto's van oerbossen. De foto's heb ik gemaakt op een van mijn reizen in Amerika.

Oerbossen in Flevoland.

De kunstroute Nieuw Verleden krijgt hier weer een andere wending. Niet alleen de verleden tijd komt zo tot leven, maar ook de plaats vervreemdt. We zijn niet alleen hier en nu, maar ook *daar en toen*.

Natuurtempel
Henk de Lange
Nieuw Verleden 2013

*La Nature est un temple où de vivants piliers
Laissent parfois sortir de confuses paroles;
L'homme y passe à travers des forêts de symboles
Qui l'observent avec des regards familiers.*

(eerste vier regels van het gedicht 'Correspondances' van Charles Beaudelaire)

*De natuur is een tempel met bezielde zuilen
Die soms hun stemmen in verwarring op doen gaan;
De mens doorkruist dit woud waar symbolen schuilen,
Die hem met vertrouwde blikken gadeslaan.*

(vertaling: Petrus Hoosemans)

Dit gedicht stond aan de basis van mijn werk op het Pionierspad. Beaudelaire stelt de natuur voor als een woud vol symbolen die een verticale relatie tot stand brengen tussen de dagelijkse, menselijke werkelijkheid en de hogere, metafysische werkelijkheid. Deze vijf turf-pilaren doen iets vergelijkbaars. Het zijn restanten uit een verdwenen tijd. Zoals de ruïnes van tempels in Athene ons doen herinneren aan de hoogtijdagen van de Grieken, zo

herinneren deze pilaren ons aan de tijd dat de natuur heilig was. De vijf pilaren stralen natuurkracht uit, zoals mythische monumenten als Stonehenge dat doen. Ze maken stil. De mensen zien de heiligheid van de natuur misschien niet meer zoals ze dat vroeger deden, maar de natuur is haar heiligheid geenszins verloren.

De turf verbindt ook dit nieuwe land met mijn geboortegrond, Drenthe. Flevoland krijgt daardoor een rijker geheugen— de geschiedenis van het turfsteken, de armoede en het harde werken van de arbeiders is verwant aan de geschiedenis van de arbeiders die Flevoland hebben drooggelegd.

In gesprek met Lars van Schagen

Je voornaamste bezigheid is animatie.

Kun je iets vertellen over wat animate is? De wereld van de animatie: de mogelijkheden/de grenzen, je voorbeelden.

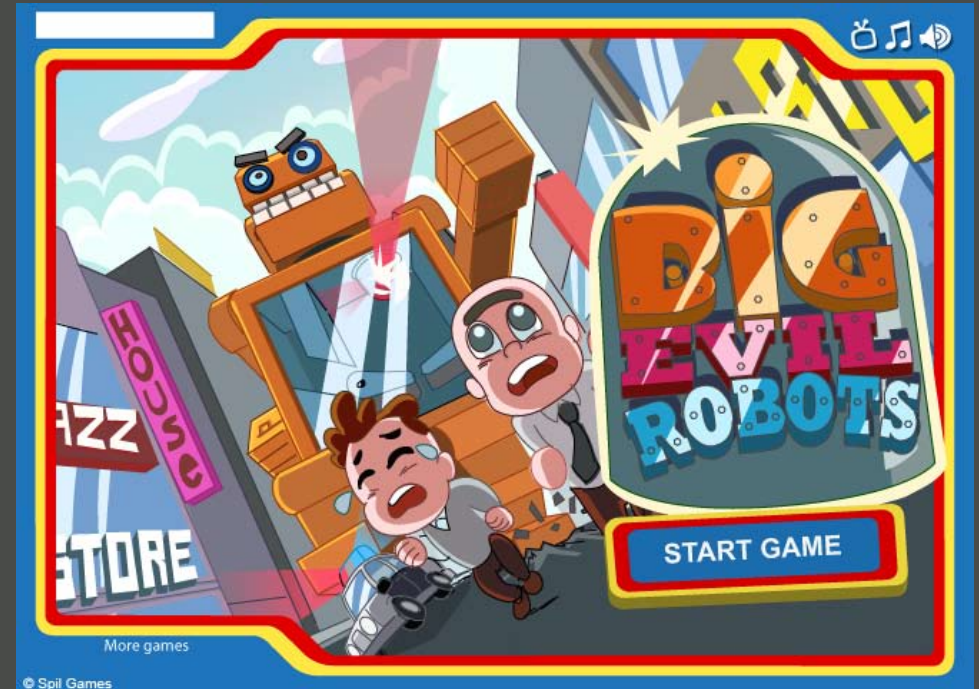
Animatie was vroeger een vorm van trucage films maken. Animatie is dus eigenlijk ook begonnen als een vorm van special FX. Mensen die aan het begin van de 20e eeuw hierin pioniers waren, waren mensen zoals George Melies. Later werd er verder geëxperimenteerd met animatie door o.a. mensen zoals de onlangs overleden Ray Harryhausen. Maar ook Walt Disney was een enorme pionier en heeft veel ontwikkelingen mogelijk gemaakt in de animatie. Die oude vormen waren trouwens heel moeilijke vormen van animatie. Vormen waarin alles beeldje voor beeldje op film gezet moest worden. Tegenwoordig hebben we computers. Die versnellen het proces wel een stuk. Computers kunnen trouwens heel goed sommige beelden voor je maken. Dit zodat je niet alles meer zelf hoeft te maken.

Of animatie grenzen heeft? Animatie voor mij kent eigenlijk geen grenzen. Vooral niet met al die computer technologie. Dat is eigenlijk ook het ding je moet jezelf eigenlijk steeds begrenzen. Dat kan je doen door een bepaalde stijl je eigen te maken. Hoe minder je experimenteert des de meer rendement je kan halen uit animatie.

Verf, papier, linnen, kwasten, dat zijn de dingen die horen bij een kunstenaar. In jouw discipline gaat het om heel andere attributen.

Wat gebruik jij?

Is het duur? > Is het moeilijk?

Van animatie kan je behoorlijk veel koppijn krijgen. Zoals ik al aangaf, als je als animator jezelf niet begrenst, dan zink je steeds dieper weg in het moeras van mogelijkheden. Vooral omdat je steeds meer detail kan toevoegen. De kunst is dus om het allemaal erg simpel te houden. Dan kan je het meeste halen uit de animatie.

Ik gebruik al jaren Flash, Illustrator en Photoshop van Adobe. Maar ik heb ook een tekentablet van Wacom. Ik heb ook tijdens en na de academie geworsteld met het 3d animatiepakket Maya van Autodesk.

Waar heb je geleerd om animaties te maken.
Hoe snel verandert de techniek? Hou je dat bij?

Ik ben ooit begonnen met animeren in Flash ergens in 2000. Ik kwam met het software pakket flash in contact door mijn werk als stagair bij De Internet Factory. Door de jaren heen heb ik ook wel geanimeerd met andere pakketten, zoals Anime Studio Pro, Maya, 3dsMax en After Effects. Die ervaring doe je op door de jaren heen, vooral omdat veel situaties van je vragen dat je leert animeren in een ander software pakket. En ja de techniek verandert idd. nogal snel. De afgelopen jaren neemt het trouwens echt sprongen. Als ik een tip zou hebben voor beginners is dat ze echt een pakket kiezen waar ze alles in leren doen. Dan heb je tenminste een basis waar vanuit je andere pakketten kan leren. Dus ja de ontwikkelingen gaan nogal hard de afgelopen jaren. Het is soms echt niet bij te houden.

Je werkt vaak in opdracht.

Hoe gaat zo'n opdracht? Kun je daar iets over vertellen?

Wat voor soort opdrachten zijn het, wat voor soort opdrachtgevers?

Ja ik werk o.a. voor spel bedrijven en bedrijven die uitleg-animaties maken oftewel explanations. En ja dat zijn hele commerciële opdrachten. De opdrachtgever heeft dan heel veel ruimte om aan te geven hoe die het wil hebben. Dat is niet erg; ik vind dat soms ook wel stimulerend.

Voel je je kunstenaar?

Maak je ook vrij werk?

Kan je verwoorden waarom je maakt wat je maakt?

Ja, ik maak sinds kort portretten. Dat is iets wat ik heb opgepakt toen ik mezelf wou promoten voor mijn optreden bij De Wereld Draait Door. Ik wou van mijn optreden bij de Wereld Draait Door een soort event maken. Dus ik moest daarbij heel erg aan portretjes denken. Het is heel suf maar ik vind het ook iets heel leuks hebben. Ik kreeg de smaak goed te pakken. Vooral omdat ik via die portretjes kan vertellen wie ik ken en met wie ik samenwerk. Ik denk niet echt dat het kunst is. Maar ik geef in die werkjes wel echt een mening over hoe ik me voel over die persoon. Of ik geef een kant weer waarvan ik denk dat het die persoon omvat. Dat zou je kunnen zien als iets kunstzinnigs.

Je hebt in mei een filmpje gemaakt voor de Wereld draait door.

Kun je vertellen over hoe zo'n opdracht in zijn werk gaat?

Hoe komen ze bij je, wat is de vraag, hoeveel vrijheid heb je, word je beoordeeld, dat soort dingen.

Hoe DWDD bij me kwam, was omdat ik ze er een aantal malen voor had benaderd. Ik had november vorig jaar een aantal afleveringen gezien waarin ik bekenden zag. Dus mensen die ik via via kende en waarvan ik wist dat zij mijn opleiding hadden gedaan. Ik dacht toen van ik trek mijn

stoute schoenen aan en mail DWDD. Ik krijg toen redelijk snel een email terug waarin zij stelden dat zij mogelijk iets voor mij hadden in Februari. Ik mailde vervolgens in Februari. Toen mailden ze mij dat ze mogelijk iets voor me hadden in maart. Ik hoorde vervolgens even niks en toen begin april belden ze mij. Ze vroegen me vervolgens of ze mij eind april konden boeken. Uiteraard riep ik voluit dat ik vrij was om voor hun die klus te klaren. Het boek maken in animatie vorm was een bizar staaltje van lezen en met mensen praten die het hadden gelezen.

Is er na die uitzending iets veranderd in jouw leven?

Ik heb wel gemerkt dat er nu dingen op mijn pad zijn gekomen. Dus er lopen nu verschillende dingen. Ik moet zeggen ik vind dat eigenlijk heel erg plezierig. Dus het heeft wel geholpen dat ik zo bezig ben geweest.

Je woont en werkt in Almere. Is Almere een goede stad voor jonge kunstenaars/animatiemakers? Kun je iets vertellen over de groep jonge culturele makers in Flevoland?

Ik weet niet of Almere een goede stad is voor kunstenaars en of filmmakers. Is een stad zoals Amsterdam daar dan beter in? Dat denk ik wel eens. Ik moet ondanks alles toch stil zitten achter een computer, dus dan kan je dat ook in Almere doen toch? Plus dat de dingen zo zijn gelopen dat ik nu in Almere woon. Het is niet echt een hele bewuste keuze van mij geweest om in Almere te zitten. M.b.t de vraag over Culturele makers in Flevoland: nou ik denk dat Almere gestaag begint te bruisen. Op de plekken waar ik kom, ervaar ik dat mensen echt iets willen met Almere. Vooral dingen zoals Drumpatroon, BG-22-24, Stichting Twisted en Stichting Loods4 zijn echt aan de weg aan het timme-

ren. De komende jaren denk ik dat Almere mogelijk ook beter op de kaart gaat komen. Ik denk dat veel mensen vreemd gaan opkijken als het wat meer vorm neemt. Want ook in Almere willen mensen naar feestjes waar de mensen en de muziek niet al te ordinair zijn.

www.larsanimation.com

www.flickr.com/photos/lvanschagen/sets

www.facebook.com/larsanimatie

KORT NIEUWS/ AGENDATIPS

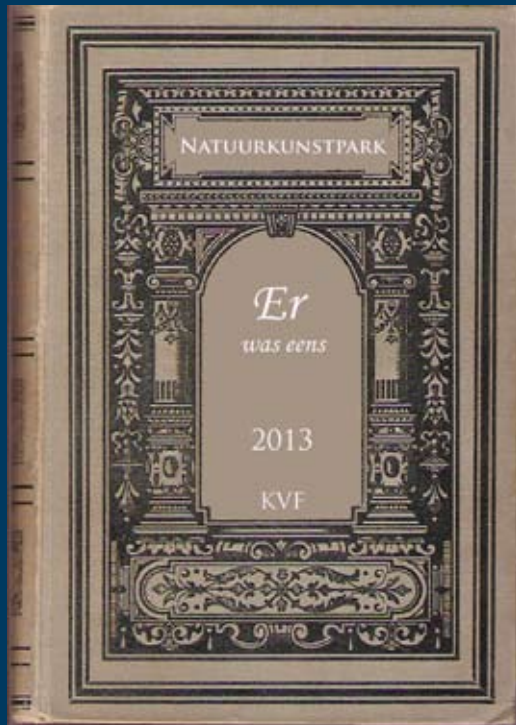
Vooraankondiging

Natuurkunstpark 2013 - thema: *Er was eens*

Op zondag 7 juli, om 14.00 uur, openen we met de KVF de nieuwe kunstroute in Natuurpark Lelystad.
Elf kunstwerken / te zien tot en met 1 november 2013.

Werken van:

Ninette Koning, Willem Hoogeveen, Sonja Rosing,
Marisja van Weegberg, Christian Wisse, Anthea Simmonds,
Michel Bongertman, Marijke Bolt en Ingrid Slaa.

ZATERDAG 15 JUNI, OPENING 16.00 UUR

#LOODS 32
Zeilweg 32
8243 PK Lelystad

Loods 32 is voor deze tentoonstelling in het donker gehuld. Een persoonlijke vrijsplaats voor Iris B (Iris v't Bosch) om haar universum de wereld in te slingeren.

Volgens bekend kunstcriticus Jan Hoet is dit een essentieel goed voor de kunstenaar:

je eigen unieke universum de wereld in slingeren!

Een combinatie van werk op papier, video installatie en performance zorgt voor dit eigen universum.

De beleving van 4 dagen Gabon in 1975 vormt het uitgangspunt voor de tentoonstelling In Space No One Can Hear You Scream.

Loods32 is voor de organisatie van exposities volledig afhankelijk van verkoop en donaties. Tijdens openingsuren van de expositie is speciaal hiervoor de museumwinkel geopend.

Openingstijden:
Do. en Vr. 15.00 tot 18.00 uur

Weekend 29 en 30 juni
van 12.00 tot 17.00 uur

Op afspraak tel 0653811056

De tentoonstelling loopt van 15-06 t/m 30/06. Volg ons: www.facebook.com/loods32 Twitter #Loods32

Kunstenaar Anne Salet , www.annesalet.nl, is vanaf half april t/m september geregeld te vinden in de wijk Warande in Lelystad. Ze staat met de Keet van De Barak op een kavel tussen de Waterkersstraat en de Zeepkruidstraat. Daar wil ze samen met u groene plannen smeden en uitvoeren om de kavel een duurzame en nuttige invulling te geven. U kunt denken aan een pluktuin, waar je zelf je groenten teelt en oogst. Kom in deze periode gerust een kijkje nemen, de koffie staat altijd klaar. Jong en oud is welkom om mee te denken en de handen uit de mouwen te steken!

Er vinden verschillende tussen 13:00 en 17:00 workshops plaats, iedereen is welkom!

Zondag 9 juni

Woensdag 19 juni

Woensdag 3 juli

Vrijdag 19 juli

Zondag 4 augustus

Vrijdag 16 augustus

Zaterdag 31 augustus (oogstfeest)

De Barak wilt u graag uitnodigen voor het oogstfeest ter afsluiting van Anne Salet's Kavels voor Warande project. We verzamelen rondom de schaftwagen van De Barak en gaan onder leiding van Anne op zaterdag 31 augustus om 16:00 samen een maaltijd maken. Iedereen wordt uitgenodigd om een deel van de maaltijd samen te stellen. Zo zal de oogst opgediend worden als warme maaltijd, salade of lekker toetje. Ook hebben we hand en span diensten nodig voor het verzamelen van stoelen, tafels, bestek, borden en glaswerk uit de buurt. We kijken naar uit om gezamenlijk deze maaltijd vorm te geven met de opbrengst uit de moestuin!

Verlaten Station, Lelystad Zuid

In 2012 en 2013 heeft HUNKDesign, www.hunkdesign.com, een onderzoek verricht naar cultureel hergebruik van het Verlaten Station Lelystad Zuid. Die mogelijkheden zijn er!

Het station ligt midden in de wijk Warande en heeft momenteel geen echte functie. Hoe kan het een functie krijgen en ten goede komen aan de bewoners van Warande en Lelystad. HUNKDesign heeft een waardevol rapport opgesteld dat eind mei aan de gemeente Lelystad, ProRail, NS en andere betrokkenen wordt gepresenteerd. Op de website van De Barak zal het onderzoek na de officiële presentatie via de website www.debarak.nl kunnen worden gedownload.

Website Tips:

www.eliastieleman.nl

www.walkoffamealmeren.nl

Expo Tip:

De prachtige expositie *Stadslandschap in Beeld in Centrum voor Architectuur Stedenbouw en Landschap van Almere* sluit op 16 juni. Kunstenaar Cor Litjens is op de expositie aanwezig op 15 juni, de afsluitende dag. Op die dag wordt er een speciale excursie georganiseerd langs architectuur en kunst-hoogtepunten van Almere. Het Malmöhus wordt ook bezocht. Op het binnenterrein van dit unieke houten flatgebouw staat het beeld Deuren, van Cor Litjens. Een prachtige gelegenheid om Cor Litjens en Almere beter te leren kennen.

Programma van de dag:

13.30 ontvangst in Casla door Ans van Berkum

14.00 vertrek per bus, rondgang in Almere

16.00 terug in Casla en finissage met een drankje

17.00 afsluiting

U kunt zich tot uiterlijk 10 juni opgeven voor deze excursie bij Sonja Zitter:

s.zitter@casla.nl

KUNSTENAARS VERENIGING FLEVOLAND	www.flevokunst.nl	LOODS 32 - LELYSTAD	www.loods32.com
KUNSTENAARS VERENIGING FLEVOLAND	www.nieuwverleden.info	NIEUW LAND ERFGOEDCENTRUM – LELYSTAD	www.nieuwlanderfgoed.nl
MUSEUM DE PAVILJOENS - ALMERE	www.depaviljoens.nl	STICHTING ORGACOM – LELYSTAD	www.orgacom.nl
CORROSIA! – ALMERE	www.corrosia.nl	STICHTING DE BARAK – LELYSTAD	www.debarak.nl
DE KUNSTLINIE – ALMERE	www.dekunstlinie.nl	DE KUBUS – LELYSTAD	www.dekubuslelystad.nl
STICHTING DE ZIJDERUPS – ALMERE	www.dezijderups.nl	HET FLEVO-LANDSCHAP –LELYSTAD	www.flevo-landschap.nl
DE MUREN VAN.... – ALMERE	www.demurenvan.nl	UITGAST	www.uitgast.nl
BG 22 24 - ALMERE	www.bg-22-24.nl	FIEVOLANDSE THEATERVERENIGING JTL	www.jtl-theater.nl
CASLA – ALMERE	www.casla.nl	KAMERKOOR LELYSTAD - LELYSTAD	www.kamerkoorlelystad.nl
De WITTE OLIFANT - ALMERE	www.opleidingdewitteolifant.nl	LAK (Lelystadse amateur kunstenaars)	www.atelierdeveste.nl
ART LOCA	www.artloca.nl	MUSEUM NAGELE – NAGELE	www.museumnagele.nl
EINDIG LAAGLAND	www.eindiglaagland.nl	MUZISCH CENTRUM – EMMELOORD	www.muzischcentrum.nl
AIR BRUSH – ALMERE	www.airbrush-almere.nl	JONGEREN POPPODIUM - EMMELOORD	www.de-klos.nl
KUNST EN ZO (GRETA VERDUIN) - ALMERE	www.kunst-enzo.nl	DE VERBEELDING – ZEEWOLDE	www.deverbeeldingzeewolde.nl
VERENIGING ALMERE 2018 - ALMERE	www.verenigingalmere2018.nl	HOTEL VAN SAAZE – KRAGGENBURG	www.hotelvansaaze.nl
DE NIEUWE BIBLIOTHEEK - ALMERE	www.denieuwebibliotheek.nl/agenda	NATUURMONUMENTEN – KRAGGENBURG	www.natuurmonumenten.nl
FLOWLAND – ALMERE	www.flowland.nl	DANSCENTRUM ARTISTIQUE	www.danscentrumartistique.nl
SCHUTZ ENSEMBLE - ALMERE	www.schutzensemble.nl	KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE	www.kunstindeopenbareruimte.nl
DE VOETNOOT, CREATIEVE ENERGIE– ALMERE	www.devoetnoot.nl	KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE	www.flevolanderfgoed.nl/home/kunst.html
STICHTING BUITENSTAD - ALMERE	www.buitenstad.nl	DE GESCHIEDENIS VAN FLEVOLAND	www.flevolandbovenwater.nl
STAD EN NATUUR - ALMERE	www.stadennatuur.nl	APOLLO ENSEMBLE	www.apollo-ensemble.nl
THEATERGROEP SUBURBIA - ALMERE	www.theatergroepsuburbia.nl	XL DE ATELIERS – DRONTEN	www.xldeateliers.nl
THEATERGROEP ONGEREMD - ALMERE	www.theatergroepongeremd.nl	KUNSTRAAD DRONTEN- DRONTEN	www.kunstraaddronten.nl
DE BONTE HOND - ALMERE	www.bontehond.net	FLEVOKU(N)STBOULEVARD	www.flevokunstboulevard.nl
THEATERGEZELSCHAP VIS À VIS - ALMERE	www.visavis.nl	KUNSTEDUCATIE	www.kunsteducationetwerk.nl
JEUGDTHEATER HET BLAUWE HUIS - ALMERE	www.hetblauwehuis.nl		

SCHOUWBURG IN DRONTEN: www.meerpaal.nl
SCHOUWBURG IN ALMERE: www.schouwburgalmere.nl
SCHOUWBURG IN LELYSTAD: www.agora-lelystad.nl
SCHOUWBURG IN EMMELOORD: www.theater-voorhuys.nl

Galerie ART nivo - ALMERE www.artnivo.nl
HET KUNSTHUIS – ALMERE www.hetkunsthuis.nl
GALERIE ALOSERY - ALMERE www.aloseryart.nl/applicatiePagina.php
AIS ART – ALMERE www.ais-art.nl
BUREAU VOOR KUNSTPROJECTEN – ALMERE - www.kunstprojecten.nl
DO GALLERY - ALMERE www.dogallery.nl
KUNSTUITLEEN – LELYSTAD www.kunstuitleen-flevoland.nl
KUNSTUILEEN DE VESTE - LELYSTAD www.atelierdeveste.nl
KUNSTHUIS CALLIOPE – LELYSTAD www.kunsthuiscalliope.nl
HIVA OA ART GALLERY - LELYSTAD www.hivaoa.nl
GALERIE AAN DE AMSTEL - DRONTEN www.aandeamstel.nl
KUNSTUITLEEN – EMMELOORD www.kunstuitleenemmeloord.nl
GALERIE KIK – EMMELOORD www.galeriekik.nl
GALERIE DE PAARDENSTAL - ESPEL www.galeriedepaardenstal.nl

Cunst